

BRYGGER OG ANDRE KALDHUS

Tekniske utfordringer ved å ta dem i bruk

ONSDAG 09.03.2016

Seminaret vil fokusere på rådende prinsipper for istandsetting av verneverdige bygninger og hvordan disse prinsippene kan anvendes i praktisk prosjektering for framtidig bruk. I tillegg belyses spesielle utfordringer med hensyn til etterisolering og andre tekniske installasjoner i konstruksjoner som opprinnelig er bygget for å stå uoppvarmet (kaldhuskonstruksjoner).

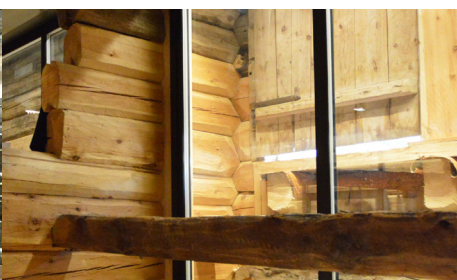
Behovet for å utvikle ny kunnskap innen håndtering av verneverdig bygningsmasse er stort, og som et ledd i dette arbeider NTNU med å få etablert et forskningssenter for bruk og bevaring av eksisterende bygninger som skal initiere forskning og formidle resultatene. Trondheim har mange kunnskapsmiljøer som arbeider med bygningsvernrelevant kunnskapsutvikling. Senteret skal være et møtested for disse hvor ny kunnskap kan skapes og formidles.

Trondheim kommune har sammen med NiT, STFK og NTNU igangsatt et vitaliseringsprosjekt for bryggerekken langs Kjøpmannsgata i Trondheim. Området ligger sentralt og har et stort potensial både med hensyn til utvikling og bruk. Flere av bryggene er ikke istandsatt eller tatt i bruk etter at den opprinnelige funksjonen falt bort. Noen er istandsatt på bygningens premisser og med hensyn til antikvariske verdier, andre har gjennomgått store endringer. Seminaret vil ha et særskilt fokus på denne type konstruksjoner, men vil være aktuell for alle som arbeider med tilpasning av eldre bygninger til ny bruk.

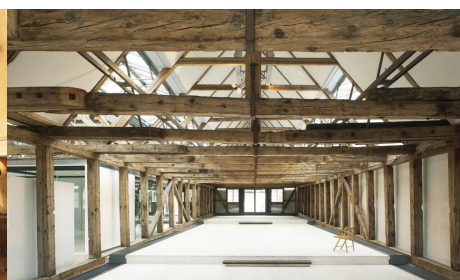
Seminaret legger vekt på både teori og konkrete eksempler og egner seg for prosjekterende, eiere, eienomsutviklere, forvaltere med flere.

Gamle Kleppe, ©Elisabeth Aanes

Skimuseet i Rinndal, ©Pir2

Masteskurene, foto fra <http://madeineurope.miesbcn.com/portal/site/Mies/>

PROGRAM **ONSDAG 9. MARS**

Øysteinsalen, Erkebispegården, Trondheim

08.00-08.30 **REGISTRERING & KAFFE/TE**

INTRODUKSJON

08.30-08.45 **Brygger og andre kaldhus – tekniske utfordringer ved å ta de i bruk?**

Elisabeth Kahrs, antikvar / arkitekt Byantikvaren Trondheim kommune

08.45-09.00 **Bygningsvernssenteret ved NTNU**

Forskningssenter for bruksorientert bygningsvern.

Eir Grytli, Professor ved Institutt for byggekunst, historie og teknologi, NTNU

09.00-09.30 **Istandsetting eller transformasjon?**

Mette Bye, antikvar Byantikvaren Trondheim kommune

09.30-09.45 **KAFFE/TE & FRUKT**

DOKUMENTASJON OG ANALYSE

09.45-10.00 **Hvordan dokumentere**

Trond Eide, antikvar Sør-Trøndelag fylkeskommune

10.00-10.30 **Oppmåling. Skanning, GPS eller tradisjonell oppmåling. Hva gir det beste utgangspunktet for prosjekteringen?**

Bergersen arkitekter AS

10.30-11.00 **Tilstandsanalyse. Hva kan den brukes til?**

Kolbjørn Vegar Os, Bygningsantikvar, Bygningsvernssenteret på Røros

11.00-12.00 **LUNSJ**

KREATIVE TEKNISKE LØSNINGER

12.00-12.20 **Brannbeskyttelse av tett trehusbebyggelse: Sprinkler, vanntåke, skum eller gass - fordeler og utfordringer.**

Ragnar Wighus, Sjøfforsker SP Fire Research

12.25-12.45 **Lydisolering i eksisterende trekonstruksjoner. Overordnet perspektiv og nye muligheter.**

Anders Homb, Seniorforsker ved Arkitektur, byggematerialer og konstruksjoner, SINTEF

12.50-13.10 **Kan vi oppnå bygningsmessig oppgradering uten tap av teknisk- eller kulturhistorisk verdi?**

Ellen M. Devold, avdelingsleder Avdeling Spesialfag, Høyer Finseth

13.15-13.35 **Nye isolasjonsmaterialer i verneverdige bygg - muligheter og begrensninger**

Arild Gustafsen, direktør for The Research Centre on Zero Emission Buildings (ZEB) og professor i bygningsfysikk ved Institutt for byggekunst, historie og teknologi NTNU

13.40-14.00 **Ventilasjon i verneverdige bygg utfordringer og muligheter**

Arne Førland-Larsen, Seniorrådgiver tidligfase energi i bygg, Asplan Viak AS

14.05-14.20 **Fravik fra TEK – hva kan myndighetene akseptere?**

Trine Lill Johansen, avdelingsleder for byggesak og tilsyn, Byggesakskontoret,
Trondheim kommune

14.20-14.35 **KAFFE/TE & KAKE**

PROSJEKTEKSEMPLER

14.35-14.50 **Skimuseet i Rindal- fra idé til virkelighet, muligheter og utfordringer med bruk av glass som isolerende skikt på innsiden av gamle tømmerkonstruksjoner**

Inger Anne Landsem, sivilarkitekt MNAL, pka ARKITEKTER

14.50-15.00 **Gammel Kleppe, Lom**

Eir Grytli, Professor ved Institutt for byggekunst, historie og teknologi, NTNU

15.00-16.00 **Egne prosjekt. Bygningskonservering og utvikling av bebyggelse**

Jens Treider, Arkitekt MNAL Oslo

BEFARING

16.00-16.45 **Befaring i Kjøpmannsgata 27 og 37**

Eileen Garman Johnsen, Siv Ark Mnal

Elisabeth Kahrs, Byantikvaren Trondheim kommune

Ved spørsmål angående det praktiske, kontakt

Merethe Skjelfjord Kristiansen, Byantikvaren Trondheim kommune:

merethe-s.kristiansen@trondheim.kommune.no

For faglige spørsmål, kontakt

Elisabeth Kahrs, Byantikvaren Trondheim kommune

elisabeth.kahrs@trondheim.kommune.no

Eir Grytli, Institutt for byggekunst, historie og teknologi, NTNU

eir.grytli@ntnu.no

ARRANGØR

Kurset er en del av **VITALISERINGSPROSJEKTET FOR KJØPMANNSGATEBRYGGENE**, Trondheim kommune og **FORSKNINGSSENTER FOR BRUKSORIENTERT BYGNINGSVERN**, NTNU. Seminaret støttes økonomisk av Sør-Trøndelag Fylkeskommune, Trondheim kommune og NTNU.

KORT OM INNLEDERNE

TROND EIDE er antikvar i Sør-Trøndelag fylkeskommune. Han er utdannet arkitekt med en mangfoldig erfaring med fredet og verneverdig bebyggelse. Han har bakgrunn som håndverker, arkitekt og rådgiver, som småskala eiendomsutvikler, og som høgskolelektor ved HiST og NTNU

EIR GRYTLI er professor i bygningsvern og arkitekturhistorie på Fakultet for arkitektur og billedkunst, NTNU. Hun arbeider først og fremst med aspekter knyttet til bruk og vern av bygninger.

ELISABETH KAHRS er utdannet sivilarkitekt ved NTNU i 1987 og har lang erfaring som praktiserende arkitekt. Fra 2014 har hun vært ansatt hos byantikvaren i Trondheim. Hun er prosjektleder for Vitaliseringsprosjektet.

METTE BYE jobber som antikvar hos Byantikvaren Trondheim kommune. Hun har hovedfag i kunsthistorie bygningsvern fra Universitetet i Bergen 1998 og PhD fra NTNU i arkitekturhistorie og bygningsvern.

BERGERSEN ARKITEKTER AS er et Trondheimsbasert arkitektkontor med bred erfaring og ekspertise innen arkitektur, interiør og byutvikling. Kontoret har oppdrag i både inn- og utland innen disse feltene og egger vekt på kreative og velfungerende løsninger, med fokus på miljø og samfunn.

KOLBJØRN VEGAR OS er Bygningsantikvar ved Bygningsvernsenteret på Røros.

RAGNAR WIGHUS er fagansvarlig for brannutvikling og slokking ved SP Fire Research AS (tidligere SINTE NBL – Norges Branntekniske Laboratorium). Han er medlem av flere komiteer innen standardisering av slokkesystemer og har vært med på å stifte International Water Mist Association (IWMA), hvor han også er styreformann. Han har erfaring innen brannbeskyttelse av trehusbebyggelse og har vært med i flere granskninger av inntrufne branner, deriblant storbrannen i Trondheim i 2001.

ANDERS HOMB er seniorforsker ved SINTEF Byggforsk, med spesialkompetanse og doktorgrad innenfor lyd og vibrasjoner i bygningskonstruksjoner. Han har arbeidet aktivt med trerelaterte FoU-prosjekter og formidling de siste 10-15 årene.

ELLEN M DEVOLD er sivilarkitekt med bred erfaring fra kulturminne- og miljørådgivning og prosjektledelse. Hun er avdelingsleder for spesialfagene kulturminnerådgivning, brannteknikk, bygningsfysikk, energi og miljø hos Høyser Finseth rådgivende ingeniører. Ellen jobber spesielt med vurdering av handlingsrommet for miljøvennlig rehabilitering av verneverdig bebyggelse. Ellen har erfaring fra dokumentasjons- og istandsettingsprosjekter fra flere deler av landet og har god kjennskap til ulike byggeteknikker og materialer.

ARILD GUSTAFSEN er professor i bygningsfysikk ved Fakultet for arkitektur og billedkunst, NTNU, og leder for Forskningsenteret for nullutslippsbygg (ZEB - Zero Emission Buildings). Han jobber med energibruk i bygninger, varme og fukttransport i bygningsskonstruksjoner og nye isolasjonsmaterialer.

TRINE LILL JOHANSEN er siden 2001 avdelingsleder for byggesak og tilsyn ved Byggesakskontoret, Trondheim kommune. Hun har magistergrad i ingeniørfag og eksport. Hun var leder for tilsynet fra 2004 til 2015 og har jobbet aktivt med å utvikle tilsynet i tråd med nye og gjeldende krav. Johansen er svært opptatt av at eksisterende bebyggelse skal tas i bruk; "Folk treng husan og husan treng folk".

INGER ANNE LANDSEM er ansatt hos pka ARKITEKTER siden 2012. Hun har lang og variert erfaring med prosjektering og gjennomføring av mange typer bygg, og har vært ansvarlig for alt fra mindre unike byggverk som Rindal skimuseum, Sjøbadet i Trondheim og ekspedisjonsbygg og truckgarasje på Trondheim godsterminal, til store komplekse hotell og sykehus prosjekter. Hun har sin spesialkompetanse innen helse og omsorgssektoren, men har stor interesse for bygningsvern og antikvarisk spørsmål sett i sammenheng med redesign/ gjenbruk av eldre bevaringsverdige bygg.

ARNE FØRLAND-LARSEN er VVS- og energirådgiver i Asplan Viak og har energi, innneklima og miljødesign av bygg i tidlig fase som spesialfelt.

JENS TREIDER er sivilarkitekt med mange års erfaring i prosjektering, prosjekt-, prosjekterings- og byggeledelse, som ansatt arkitekt i perioden 1979 til 1987, og siden i egen praksis. Spesielt interessert i bygnings- og kulturminnevern med mange oppdrag hvor bygningskonservering har stått sentralt eller vært grunnleggende for utvikling av bebyggelse. Arkitekt for utbyggingen av Handelsstedet Bærums verk, støperibyggene og mange av småhusene der. Oppdrag for Folkemuseet ved «flyttingen» av bygården Wesselsgate 15. Kulturminnerådgiver for Statsbygg og Universitetet i Oslo for Universitets sentrumsbygg, mm. Mange oppdrag med bygningsundersøkelser, oppmåling og farvearkeologiske undersøkelser i offentlig og privat regi.